

ΚΛΙΜΑΞ 9

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

41

ΙΩΑΝΝΟΥ 9

ππευθίνο

ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΙΝΑΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΗΔΗ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ

ὑπὸ τοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει Ἁθῶ παρὰ τῆ Μεγίστῃ Λαύρᾳ

ΣΙΩΦΡΟΝΙΟΥ ἘΡΗΜΙΤΟΥ

ΕΠΙ Τῆ ΒΑΣΕΙ ΜΕΜΒΡΑΪΝΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΝ Τῷ ΑΓΙΩΝΥΜῶ ΟΡΕΙ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.

Δαπάνη τῶν ἐκ Ραιδεστοῦ ἀδελφῶν Σ. Κεχαϊόγλου.

«Μηδεὶς ἐν τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ ὑπὲρ φύσιν ἀκούων τιτὰ, ἢ ὄρων, ἐξ ἀγρωσίας εἰς ἀπιστίαν περιπέσῃ· ὅπου γὰρ ἐνδημήσει ὁ ὑπὲρ φύσιν θεός, ὑπὲρ φύσιν λοιπὸν καὶ τὰ πράγματα γίνονται». Λόγ. περὶ διακρ. (I. K.).

Ἄδεια τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.
(ὑπ' ἀριθ. 50. 28 Μαρτίου 1299).

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Κ. Α. ΒΡΕΤΟΥ.

1883.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τοῖς ἐντευξομένοις.

Ἡ Κλιμαξ τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου καθηγουμένου τοῦ Συναίου Ὁρους εἶναι, καθὰ δεκατρεῖς αἰῶνες ἄχρι σήμερον ὁμολογοῦσι, μεταξὺ τῶν ἀσκητικῶν Βιβλίων, τὸ πολυτιμότερον προῖον τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ γαλακτοτροφηθείσης ἀρετῆς καὶ μαθήσεως. Ὁμοφώνως κρινεται ὑπερέχουσα αὐτὴ πάντων τῶν βιβλίων τούτων, ὅσα τοῦ καθαροῦ καὶ καρδία φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς θείας ἀγάπης κατέλιπον εἰς ἡμᾶς εὐσεβείας μὲν μαρτύριον, ὑπογραμμὸν δὲ εἰς τὸν δυσχερῆ πλοῦν τῆς ἀλυγράς θαλάσσης τοῦ βίου. Διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ μὲν Πατέρες ὑπερμημάτισαν ἢ ἠρμήνευσαν τὸ ἕξοχον τοῦτο τῆς μοναστικῆς διαβολῆς προῖον, πρὸ ἐτῶν δὲ ἑκατὸν ὀκτώ, Ἱερεμίας Συναίτης ὁ Κρηὶς παράφρασιν ἐπεχειρήσεν αὐτοῦ, συναραμίας πρὸς τελείαν ἰδεῶν τιμῶν καὶ θεωριῶν κατανόησιν καὶ τὰ σχόλια.

Ἐκλιπούσης δ' ἤδη τῆς ὑπὸ τοῦ αἰοιδίμου Ἱερεμίου παραφρασθείσης Ἱερᾶς ταύτης Βιβλίου, ἐπεχείρησα τῇ θεῷ συναρωγῇ τὴν ἀνατύπωσιν αὐτῆς ἐν ἰδίῳ τεύχει συνεκδοῦ καὶ τὸ ἀρὰ χειρᾶς Ἑλληνικὸν κείμενον ἐπὶ τῇ βάσει μεμβρανῶν χειρογράφων ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει Ἱερᾶς μονῆς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου, τῇ φιλοτιμίᾳ δαπάνη τῶν ἐκ Παιδεστοῦ κατὰ σάρκα ἀδελφῶν μου Σ. Κεχαϊόγλου (οἷς δῶη Κύριος ὁ Θεὸς πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον).

Περὶ δὲ τῆς ἀξίας τῆς Ἱερᾶς ταύτης Βιβλίου καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς πηγαζούσης ὠφελείας ὁ ἀειμνηστὸς Παραφραστὴς γράφει τὰ ἑξῆς: « Ἀποδέξασθε, ἀδελφοί, εὐμενῶς καὶ ἀναγινώσκετε συνεχῶς, καὶ πάντως εὐρήσετε, ὅτι εἶναι ἄλλη τις ῥάβδος δι' ἧς δύναται ὁ τῆς σωτηρίας ἑαυτοῦ ἐπιέμενος νὰ καταπλήξῃ τὸν νοητὸν Φαραῶ (τὸν Διάβολον) καὶ νὰ καταστρέψῃ εἰς τὸ παρτελὲς ὅλας τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς πολέμους του. Μάννα καταγλυκαίρον τὰς πικρίας καὶ τὰ τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν ζωῆς βάσανα. Κιβωτὸς ἀπολυτροῦσα τοὺς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς καταφεύγοντας, καὶ ἐλευθεροῦσα τοῦ καταποντισμοῦ τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ποιούσα αὐτοὺς νὰ διαπλεύσωσιν ἀκινδύνως τὰ πολυτάραχα τοῦ βίου τούτου ὕδατα. Παράδεισος, ἐν ᾧ ἐνδιατριβούσα πᾶσα φιλόθεος ψυχὴ, δύναται νὰ ἀποδρέψῃται τὰ ἀθάνατα κάλλη τῆς αἰδίου μακαριότητος· καὶ τελευταῖον, εἰς σίφων οὐράνιος δυνάμενος νὰ ἀνα-

σπάσεται τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς τῶν ἁμαρτημάτων ἀβύσσου (ὡσπερ ἐκεῖνος τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ θαλασσοῦ πυθμένου) καὶ νὰ τὴν παραστήσῃ ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ κεκαθαυμένην ἀπὸ ὅλων τῶν ῥύπων τῆς· τόσον γὰρ πολλοὶ καὶ ποικίλοι εἰσὶν οἱ τρόποι καὶ τὰ πλήθη τῶν νοσημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ὑποθέσεων, δι' ὧν διορθοῦσι τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ ἔξω, ὅπου, δύναμαι εἰπεῖν, ὅτι εὐκοπώτερόν ἐστι νὰ ἐξαριθμῆσῃ τις τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ παρὰ νὰ διηγηθῇ αὐτὰς πρὸς ἀκριβείαν.

Διὰ τοῦτο θαρρῶντως λέγω, ὅτι καθὼς ὁ ἄρτος εἶναι τῷ σώματι πασῶν τῶν τροφῶν ἀναγκαιότερος, οὕτως ἔστι καὶ αὕτη τῷ ἐριεμένῳ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ ἀναγκαιότερα πολλῶν πατρικῶν ἄλλων βιβλίων, καὶ μάλιστα σωτήριος, καὶ εἰπὼν, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τούτων αὕτη ἐπέχει τὸν τόπον ὃν κέκτηται μεταξὺ τῶν ἄλλων αἰσθησεῶν ἢ ὁρασις, ἐρῶ ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· ἐπειδὴ αὕτη ἐκδιηγείται τὰ παράγια τοῦ Θεοῦ θελήματα πολὺ ἐκείνων θαυμασιώτερον καὶ ἐναργέστερον, καὶ ἔστιν οὐ μόνον τοῖς μοραχοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς κοσμικοῖς γνώμων κάλλιστος καὶ κανὼν ἀκριβεστάτος, ὁδηγοῦσα ἅπαντας πρὸς τὰ καθήκοντα, καὶ φέρουσα τοὺς ἀναγινώσκοντας αὐτὴν διὰ τῶν σοφῶν αὐτῆς διδαγμάτων εἰς τοσαύτην κατάνυξιν καὶ πένθος καὶ δάκρυα, εἰς οἷα ἔφερε ποτε τοὺς Ἑβραίους ὁ φανεῖς ὀφθαλμοφανὴς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ λαλήσας αὐτοῖς τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου Θεοῦ Ἄγγελος. Δὲν εἶναι χρεῖα νὰ μηκύνω τὸν λόγον, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διηγηθῇ κατ' ἄξιν γλωσσοῦ ἀνθρώπου τὰς θαυμασιότητας αὐτῆς χάριτας, καὶ τὰς οὐρανίους δωρεὰς μὲ τὰς ὁποίας ἀμειβεταὶ τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς καὶ ἀναγνώστας· τοσοῦτον δὲ ἔτι προστίθημι, ὅτι καθὼς ὁ προφήτης ἐκεῖνος ἀρέστησε νεκρὸν τὸν υἱὸν τῆς χήρας καὶ δέδωκεν αὐτῷ ζωὴν, οὕτω καὶ αὕτη ἀριστῶ τὴν νεκρωθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ψυχὴν, καὶ δίδωσιν αὐτῇ ζωὴν τὴν αἰώνιον. Τοιγαροῦν, ὅστις διψᾷ τὴν σωτηρίαν του, ἅς δράμῃ εἰς τοῦτον τὸν γλυκύτατον ποταμὸν καὶ πάντως ἐμπλησθήσεται καὶ εὐφρανθήσεται, ὅτι τούτου τοῦ ποταμοῦ εἰσὶ τῷ ὄντι ἐκεῖνα τὰ ὄρηματα τὰ ὅποια εὐφραίνουν τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ, τουτέστι τοὺς πιστοὺς ἅπαντας. Καὶ ἤδη ἀναλαβοῦσα τὰ χρυσᾶ ἔπη τοῦ Σειρὰχ, βοᾷ διαπρυσίως συγκαλοῦσα αὐτοὺς καὶ λέγουσα· «Προσέλθετε πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντές μου, καὶ ἀπὸ τῶν γεννημάτων μου ἐμπλησθήτε, ὅτι οἱ ἐσθιορτές με ἔτι οὐ πειράσουσι, καὶ οἱ πίνοντές με ἔτι οὐ διψήσουσι, καὶ οἱ ὑπακούοντές μου οὐκ αἰσχυνθήσονται, καὶ οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ἐμοὶ οὐχ ἁμαρτήσουσι».

Δέξασθε τοίνυν εὐλαβῶς, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ, τὴν Ἱερὰν ταύτην Βιβλίον ὡς τὰ μάλα ψυχοσωτήριον συνεπισχύοντες ταῖς πρὸς Θεὸν ἐντενύξεσιν ὑμῶν τὴν ἐμὴν προθυμίαν εἰς τὴν ἀνατύπωσιν καὶ ἐτέρων ψυχοφελῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφῶν τῶν μεγάλων Διδασκάλων.

*Ἐρωσθε καὶ ἐνδυναμοῦσθε ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ὁ ἐν τῷ ἀγίῳ ὕρει Ἄθῳ παρὰ τῇ Μ. Λαύρᾳ
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΕἰΡΗΜΙΤΗΣ.

Περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου Ἡγουμένου τοῦ Ὄρους Σινᾶ,
ἡγουν τοῦ τῆς Κλίμακος.

Ἐλθόντος ποτὲ τοῦ Ἀββᾶ Μαρτυρίου τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου πρὸς τὸν μέγαν Ἀναστάσιον, καὶ ἰδὼν αὐτούς, λέγει τῷ Ἀββᾶ Μαρτυρίῳ· *Εἰπέ, Ἀββᾶ Μαρτύριε, πόθεν ἐστὶν ὁ παῖς οὗτος; καὶ τίς αὐτὸν ἐκούρευσε;* ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· *δοῦλός σου ἐστὶ, Πάτερ, καὶ ἐγὼ ἐκούρευσα αὐτόν·* καὶ λέγει αὐτῷ· *Βαβαί, Ἀββᾶ Μαρτύριε· τίς εἶπῃ ὅτι ἡγουμένον τοῦ Σινᾶ ἐκούρευσας;* καὶ οὐκ ἐψεύσθη ὁ Ἅγιος· μετὰ γὰρ τεσσαράκοντα ἔτη γέγονεν ἡγουμένος ἡμῶν. Πάλιν ἄλλοτε παραλαβὼν τὸν αὐτὸν Ἰωάννην ὁ ἐπιστάτης αὐτοῦ, ὁ Ἀββᾶς Μαρτύριος, ἀπῆλθε πρὸς τὸν μέγαν Ἰωάννην τὸν Σαββαΐτην ἐν τῇ τοῦ Γουδᾶ ἐρήμῳ τότε διχόντα. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ γέρον, ἀναστάς, ἔβαλεν ὕδωρ, καὶ ἔνιψε τοὺς πόδας τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου, καὶ κατεφίλησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ· τοῦ δὲ Ἀββᾶ Μαρτυρίου οὐκ ἔνιψε τοὺς πόδας. Πυνθανομένου δὲ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Στεφάνου, τί οὕτω πεποίηκε; λέγει αὐτῷ· *πιστευσον, τέκνον, ἐγὼ, τίς ἐστὶν ὁ παῖς, οὐκ οἶδα· ἀλλ' ἐγὼ ἡγουμένον τοῦ Σινᾶ ἐδεξάμην, καὶ τοὺς πόδας τοῦ ἡγουμένου ἐνίψα.* Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀββᾶς Στρατήγιος, τὴν ἡμέραν ἐν ἣ ἐκουρεύσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, εἰκοσιν ἐτῶν ὑπάρχων, προείρηκε περὶ αὐτοῦ, ὅτι μέγας ἀστὴρ γενήσεται. Ἀμέλει γοῦν ἅμα τῷ γενέσθαι αὐτὸν ἡγουμένον ἡμῶν, εἰσελθόντων ἐνταῦθα περίπου ἑξακοσίων ξένων, ἐν τῷ καθέζεσθαι αὐτούς καὶ ἐσθίειν, ἐθεώρει αὐτὸς τινα κονδοκούρευτον, ἀναβεβλημένον ἰουδαϊκῶς σινδῶνα, περιτρέχοντα, καὶ ἐξουσιαστικῶς ἐπιτάσσοντα τοῖς τε μαγείροις, καὶ οἰκονόμοις, καὶ κελλαρίταις, καὶ τοῖς λοιποῖς ὑπουργοῖς. Μετὰ οὖν τὸ ἀπελθεῖν τὸν λαὸν, καθεσθέντων φαγεῖν τῶν ὑπηρετῶν, ἐζητεῖτο ἐκεῖνος ὁ πανταχοῦ περιτρέχων καὶ ἐπιτάττων, καὶ οὐχ εὑρίσκετο. Τότε ὁ τοῦ Θεοῦ δοῦλος, ὁ ὀσιος Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης, λέγει ἡμῖν· *ἐάσατε αὐτόν· οὐδὲν ξένον ἐποίησεν ὁ κύριος Μωϋσῆς εἰς τὸν ἴδιον τόπον διακορήσας.* Ποτὲ ἀβροχίας ἐν τοῖς κατὰ Παλαιστίνην μέρεσι γενομένης, παρακληθεὶς ὑπὸ τῶν περιοίκων, προσηύξατο, καὶ κατηνέχθη πλοῦσις ὑετός· καὶ οὐκ ἄπιστον· ἀθέλημα γὰρ τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει ὁ Κύριος, καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται.». Ψαλμ. ρμδ'.

Ἰστέον ὅτι ὁ τῆς Κλίμακος Ἰωάννης εἶχε γνήσιον ἀδελφόν, θαυμαστόν τινα Ἀββᾶν Γεώργιον, ὃν ἔτι ζῶν κατέστησεν ἡγουμένον τοῦ Σινᾶ, τὴν ἡσυχίαν αὐτὸς ἀσπαζόμενος, ἦν ἀπ' ἀρχῆς νύμφην ἑαυτῷ ἡγάγετο ὁ σοφός. Μέλλοντος πρὸς Κύριον πορεύεσθαι τοῦ νέου ἡμῶν Μωϋσέως, τοῦ ὀσιοτάτου Ἰωάννου τοῦ ἡγουμένου, παρίστατο αὐτῷ κλαίων ὁ Ἀββᾶς Γεώργιος ὁ ἴδιος αὐτοῦ ἀδελφός, λέγων· *ὅτι ἰδοὺ ἀφίης με καὶ ὑπάγεις; ἐγὼ ἠύχθμην ἵνα σὺ με προπέμψῃς· οὐδὲ γὰρ εἰμι ἱκανὸς ἐκτός σου ποιμᾶναι τὴν συνοδίαν, ὃ κύριέ μου· μάλλον δὲ ἐγὼ σε προπέμψω.* Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης· *μὴ λυποῦ, μηδὲ μερίμνα· εἰδὲν γὰρ εὖρω παρῆρησιαν πρὸς Κύριον, οὐ μὴ σε ἐάσω τελειῶσαι ἐνιαυτὸν ὀπισθέρ μου· ὅπερ καὶ γέγονεν· ἐντὸς γὰρ δέκα μηνῶν ἀπῆλθε καὶ αὐτὸς πρὸς Κύριον.*

(Σ. Ε.) Ταῦτα μετεγράφησαν ἐξ ἐντύπου ἐλληνολατινικοῦ κειμένου, τυπωθέντος ἐν Παρισίοις τῷ 1663 ἔτει· ἐν γὰρ τῷ ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἄθω σεβασμικῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου εὑρισκομένη ἐκ μεμβράνης χειρογράφῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ παρὸν σύγγραμμα, οὐδὲν τούτων φέρεται.

Προθεωρία τῆς ἁγίας Κλέμακος.

Ὁ τὴν ἰσάριθμον ἡμῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα ἡλικίας ἀνάβασιν τεκτηνάμενος, καλῶς ὄντως ἐσκοπήσῃ τῆς τελειότητος γὰρ τῶν αὐτοῦ τριάκοντα ἐνιαυτῶν συμβολικῶς ἐδείματο κλίμακα ἧς καὶ ἡμεῖς τὸν κύριον χρόνον κατειληφότες, ἔννομοι, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἄπτωτοι εὐρεθησόμεθα· ὁ δὲ μήπω τοῦτον ἐφθακῶς, κήπιός ἐστιν ἔτι, καὶ ἐν πάσῃ μαρτυρίᾳ καρδίας οὐκ ἀπόδεκτος εὐρεθήσεται· ἡμεῖς δὲ ἀναγκαῖον ὠθήμεν μετὰ τὴν ἀπαριθμησιν τῶν τριάκοντα τούτων βαθμῶν τῆς νοεράς τε καὶ θείας κλίμακος, τὸν τοῦ πανσόφου δημιουργοῦ ταύτης βίον προτάξαι· ἢ ὁρῶντες τοὺς κόπους, μὴ ἀπιστῶμεν τοῖς γεγραμμένοις· εἶτα καὶ τὰς ἱερὰς ἐπιστολάς τοῦ τε ἐπιτάξαντος ἁγίου πατρός, καὶ τοῦ ὑπακούσαντος προθέμενοι τῆς γραφῆς, οὕτω τῶν ἐν αὐτῇ λόγων ἀρξόμεθα.

Βίος ἐν ἐπιτομῇ τοῦ μακαρίου Ἰωάννου καθηγουμένου τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, τοῦ λεγομένου σχολαστικοῦ, τοῦ καὶ τὰς πνευματικὰς πλάκας συγγραψαμένου, ἡγουν τὴν ἁγίαν Κλέμακα.

Τίς μὲν ἢ τὸν θεῖον ἄνδρα τοῦτον ἐνεγκάμενη πόλις καὶ θρεψαμένη πρὸ τῆς ἀθλητικῆς αὐτοῦ καὶ ἀσκητικῆς διαγωγῆς, οὐκ ἔχω λέγειν ἐπεσκεμμένως τε καὶ ἠκριβομένως· τὴν δὲ νῦν αὐτὸν φέρουσαν, καὶ ἀμβροσίᾳ τρυφῇ ἐσιώσαν(α) ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος ἐγνώρισε πρὸ ἡμῶν· τελεῖ γὰρ πάντως καὶ αὐτὸς εἰς ἐκείνην τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ, ἐν ἣ ἐκκλησία τῶν πρωτοτόκων ἐστίν· «ὦν τὸ πολίτευμα, φησίν, ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει». Ἐνθα κορηννύμενος αἰσθήσει ἀλύφ τῶν ἀκορέστων, καὶ τὰ ἀθέατα κἀλλη ὄρων, ἀξίας τῶν ἰδρώτων ἀπολαμβάνει τὰς ἀμοιβὰς· καὶ πόνων ἄπονον γέρας τὴν ἐκείσε κληρουχίαν ἀντιλαβών, σὺν ἐκείνοις χορεῦει αἰώνια, ὧν ὁ ποῦς ἔσται λοιπὸν ἐν εὐ-

(α) Ἰ-σως: τροφῇ

Πρὸς Φιλιπ. γ'. 20.

θύτητι· ὅπως δὲ ταύτης ἐπέτυχε τῆς μακαριότητος ὁ ἀοιδίμος, τοῦτο ἤδη ἔρω.

Οὗτος ἐκκαίδεκά που τυγχάνων ἐτῶν τῆ τοῦ σώματος ἡλικίας, προσήνεγκεν ἑαυτὸν τῷ Χριστῷ θυσίαν εὐάρεστον καὶ δεκτὴν, ἐν τῷ Σιναιῶ ὄρει τὸν μοναδικὸν ζυγὸν ὑποδύς, καὶ ἀπ' αὐτῆς, οἶμαι, τῆς τοῦ ὀρωμένου χωρίου διατριβῆς, πρὸς τὸν ἀόρατον Θεὸν ἰθυνόμενός τε καὶ ποδηγούμενος· καὶ τὴν μὲν ξενιτείαν ὡς προστάτιν τῶν νοεῶν νεανίδων¹ ἠσπάσατο· δι' αὐ-

(1) Νοεραὶ νεανίδες αἱ ψυχικαὶ καταστάσεις εἰσὶν ἅς ἡ ξενιτεία, ὡς κρυφίους καὶ μηδενὶ ὀρωμένας, ἀλλ' ὡς κόρας ἐν οἴκῳ ἰδίῳ τῇ ἑαυτῶν καταστάσει ἀποκεκλεισμένας, παραφυλάττειν οἶδε. Καλῶς οὖν προστάτιν εἶπε τὴν ξενιτείαν, ὡς ἀρετῶν οὖσαν φύλακα.

τῆς δὲ παρρησίαν ἄσεμνον πᾶσαν ἀποβαλόμενος, ταπεινώσιν τε κόσμιον προσειληφώς, ἐξορίζει λοιπὸν ἐξ εἰσόδου τὸν αὐτάρεσκον δαίμονα καὶ οἰκειόπιστον ἀφ' ἑαυτοῦ· κλίνας δὲ τὸν ἀσχένα, καὶ πεπιστευκῶς ἐν Κυρίῳ τῷ ὑποδεξαμένῳ πατρὶ ὡς ἀρίστῳ τινὶ κυβερνήτῃ, ἀκινδύνως ἐπεραιούτο τὸ βραδύ τοῦτο καὶ χαλεπὸν τοῦ βίου κλυδώνιον· οὕτω δὲ τελείως ἐτεθνήκει τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἰδίῳις θελήμασιν, ὡς ἄλογόν τινα καὶ ἀθέλητον ὄντως ἔχων ψυχὴν, καὶ ἀπηλλαγμένην πάντη τῆς φυσικῆς ιδιότητος¹. καίτοι γὰρ σοφίας ἐγκυκλίῳ πείραν ἐσχικῶς, πρὸ τῆς οὐρανοῦ ταύτης ἰδιωτείας· ὅπερ παράδοξον². τὸ γὰρ τῆς φιλοσοφίας φρύαγμα ἔκφυλον ὡς τὰ πολλὰ τῆς ἐν Χριστῷ ταπεινώσεως.

Οὕτω γοῦν ἐπὶ δέκα χρόνους πρὸς τοῖς ἐννεὰ πολιτευσάμενος, καὶ τὰ τῆς μακαρίας ὑποταγῆς ἄθλα ἀναδησάμενος, τοῦ παιδοτριβήσαντος αὐτὸν ἁγίου Γέροντος τὴν ζωὴν ἤδη μεταθεμένου, ἐξέρχεται καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸ τῆς ἡσυχίας στάδιον, τὰς ἐκείνου θείας εὐχὰς μετὰ χειρᾶς ἔχων ὡς ὅπλα δυνατὰ, πρὸς καθαίρειν ὀχυρωμάτων σατανικῶν· σημειοὶς δὲ πέντε διεστηκυῖαν τοῦ Κυριακοῦ τὴν τῆς παλαίστρας μονίαν εἰληφώς, (Θολᾶς δὲ ὄνομα τῷ τόπῳ) τεσσαράκοντα χρόνους ἐκεῖ διεπέρανεν ἀνολιγῶρος, ἐν διακαεῖ ἔρωτι καὶ πυρὶ πυρπολούμενος αἰεὶ τῆς θείας ἀγάπης. Τίς δὲ ἐστὶν ἱκανός, οὕσπερ ἐκείσε διετέλεσε πόνους, λόγους θριαμβεῦσαι καὶ κροτῆσαι δυνάμενος; πῶς δὲ λεχθήσεται προφανῶς, οὐ πᾶς πόνος ἀφανῶς καὶ ἀμαρτύριος ἐσπείρετο; ὅμως ἐξ ἀπαρχῶν τινων,

(1) Φυσικὴν ιδιότητα τὴν τῆς ψυχῆς ἐνεργεῖαν λέγει· ἡγουν, τὸ βούλεσθαι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.
(2) Ἐγκύκλιος σοφία λέγεται ἢ διὰ πάσης χωροῦσα τῆς παιδείσεως, καὶ ῥυθμοῦ παντὸς καὶ κινήματος· ἢ ἐγκύκλιος, ἢ γραμματικὴ, ἢ ποιητικὴ, ἢ ῥητορικὴ, ἢ φιλοσοφία, ἢ μαθηματικὴ, καὶ πᾶσα τέχνη καὶ ἐπιστήμη, διὰ τὸ περιεῖναι ταῦτα τοὺς σοφούς, ὡς διὰ τινος κύκλου. Θαῦμα οὖν, φησὶ, πῶς μετέγων οὗτος τῆς ἕξω παιδείας, ἀγροίκῳ καὶ ἀμαθεῖ διδασκάλῳ ὑπετάσσετο· τὸ γὰρ τῆς ἕξω φιλοσοφίας φρύαγμα, μακρὰν ὄν ταπεινώσεως, πολέμιόν ἐστι τῇ διὰ Θεοῦ φιλοσοφίᾳ· ἐπεὶ αὕτη, μελέτη οὖσα καὶ ὀριζομένη θανάτου, ταπεινώσεως ἕως ὑπάρχει ὑπόθεσις.

καὶ οἶον μικρῶν ἀφορμῶν, τὴν πανόσιον διαγωγὴν τοῦ τρισσοῦ ἀκούσωμεν.

Ἦσθιε μὲν ἅπαντα ἄπερ ἀμέμπτως ἐφείται τῷ ἐπαγγέλματι, βραχὺ δὲ λίαν· ὥστε κἂν τούτῳ τὸν τύπον, καὶ τὸ τῆς οἴσεως κέρας πανσόφως καταβαλεῖν· τῇ μὲν γὰρ βραχύτητι, τὴν μαιμάσσουσαν δέσποιναν παντοίως ἐξέθλιβε, δι' ἐνδείας αὐτῇ βοῶν· σιώπα· περιμωσο· τῷ δὲ πάντων ἀπὸ μέρους μεταλαμβάνειν, τὴν τυραννίδα τῆς κενοδοξίας κατεδουλοῦτο· ἔτι γὰρ μὴν ἐρημίᾳ καὶ ἀσυνουσίᾳ προσώπων τὴν φλόγα τῆς καμίνου ταύτης κατέσβεσεν, ὡς εἰς τέλος αὐτὴν ἀποτεφρωθῆναι, καὶ κατευνασθῆναι λοιπὸν· εἰδώλων δὲ προσκύνησιν¹, ἐλέφ Θεοῦ, καὶ σπᾶνε ἀναγκαίων, ἀνδρείως ὁ ἀνδρείος διέφυγε· ψυχῆς δὲ τὴν κάθωρον θάνατον², καὶ τὴν πάρεσιν, θανάτου κέντρῳ νύσσω, ἀνέστησε· λύσει δ' αὐτὸ προσπαθείας, ἢ τάχα καὶ τῶν ἀύλων αἰσθήσει, δεσμὸν λύπης λέλυκεν· ἦν δὲ τούτῳ προτεθηκυῖα διὰ ξίφους ὑπακοῆς τῆς μήνιδος ἢ τυραννίς· ἀπροῖτῳ δὲ σώματι, καὶ ἀπροῖτωτέρῳ φθέγματι, τὴν ἀραχνώδη βδέλλαν τῆς κενοδοξίας τεθανάτωκε³. τί ἔτι λοιπὸν; τὸ τῆς ὀγδόης ἐπαθλον⁴, ὁ τῆς ἀντιθέου ὑπερηφανίας ἀκρότατος καθαρισμός· οὐ ἀπῆρξάτο μὲν ὁ διὰ τῆς ὑπακοῆς βεσε.λεη.1 οὗτος, τετελειώκε δὲ ὁ τῆς

Ἐξοδ. λβ. καὶ λς.

(1) Εἰδώλων προσκύνησιν τὴν φιλαγοῦρίαν λέγει· ἢ, τὴν πρὸς τὰς καρυκείας ἀγάπην ἐξ ὧν προσγίνεται ἢ πρὸς τὰ πάθη ἢ καὶ τὰ ἐνύπνια συγκατάθεσις· ἦν μόνος ὁ τοῦ Θεοῦ ἕλεος μετὰ τῆς ἐγκρατείας ἀποφεύγειν ποιεῖ.
(2) Κάθωρος θάνατός ἐστιν ἡ ἀκηδία, ἢ καθεκᾶστην ὥραν τῆ μοναχῶ παραβέλλουσα· ταύτην γὰρ καλεῖ κάθωρον θάνατον, καὶ πάρεσιν, καὶ παρεμμένην ἀλλαγῶ, ἢτοι παράλυσιν, ἢ ἐκλυσιν· ἦνπερ διὰ τοῦ κέντρου τῆς τοῦ θανάτου μνήμης νεκρώσας, ἀνέστησε τὴν ψυχὴν, πρὸς σπουδὴν τῶν θείων ἔργων διεγείρων.
(3) Ἀραχνώδη βδέλλαν κενοδοξίας αὐτὴν τὴν κενοδοξίαν λέγει· ὡς γὰρ ἢ βδέλλα πίνει τὸ αἷμα τοῦ σώματος ἀπλήστως, οὕτω καὶ αὕτη τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς ἀφανίζει, ἡγουν τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν γνῶσιν· καὶ καθὼς ὁ ἀράχνης τῶν δοκούτων ἵπτασθαι ἐκπιέζει τὰ αἵματα, οὕτω καὶ αὐτὸς διὰ τῆς ἡσυχίας τοὺς τῆς οἴσεως θανάτου λογισμούς.
(4) Ὀγδόην τὴν ὑπερηφανίαν καλεῖ· ὀγδοὸν γὰρ πᾶθος ἐτέθη παρὰ τῶν Πατέρων ἐν τοῖς ὀκτώ λογισμοῖς, ἡγουν πάρεσιν· ἐπαθλον δὲ λέγει τὸν ἀκρότατον τῆς ὑπερηφανίας καθαρισμόν, ἡγουν τὴν ἀπά-

^{Εξοδ.}
^{λα'}
^{και}
^{λς'.}

ἔπουρανίου Ἱερουσαλήμ Κύριος, παρουσίᾳ ἑαυτοῦ ἐπιδημήσας, καὶ τὴν ταπεινώσιν κατ' ἐκείνης ὑψώσας· ἧς ἄνευ οὐ καθαιρεθήσεται ὁ διάβολος, καὶ ἡ αὐτοῦ συμμορία.

Ποῦ θήσω ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ στεφάνου πλοκῆ τὴν τῶν δακρύων ἐκείνου πηγὴν; πρᾶγμα οὐκ ἐν πολλοῖς εὐρισκόμενον· ὧν τὸ ἀπόκρυφον εἰσέτι καὶ νῦν περιστίν ἐργαστήριον, ἄντρον βραχύτατον, ἐν ἐσχάτῳ τινι καὶ ὑπὸ ῥεῖα διακείμενον· ἀπέχον μὲν τῆς αὐτοῦ καὶ πάσης ἐύρας κέλλης τοσοῦτον, ὅσον τὰ τῆς κενῆς δόξης ὧτα φράσσειν ἠδύνατο, μέχρις οὐρανοῦ δὲ φθάνον τοῖς ὀλολυγμοῖς, καὶ ταῖς ἐν αὐτῷ ἀνακλήσεσι, καὶ τοιοῦτοις ἐτέροις, οἷα εἰκὸς γίνεσθαι παρὰ τῶν ξίφεσι, καὶ καυτῆρσι νυσομέων, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἀποστερουμένων. Τοῦ ὕπνου μὲν μετελάχχανε τοσοῦτον, ὅσον μὴ λυμαινέσθαι μόνον τὴν τοῦ νοῦς οὐσίαν τῇ ἀγρυπνίᾳ· πολλὰ δὲ πρὸ τοῦ ὕπνου ἠύχετο (α), καὶ δελτία κατέταττε· τοῦτο γὰρ ἦν αὐτῷ καὶ μόνον τῆς ἀκηδίας φίμωτρον· ὁ δὲ πᾶς δρόμος αὐτοῦ, προσευχῇ ἀέναντος, καὶ πρὸς Θεὸν ἔρωσ ἀνεύκαστος· τοῦτον γὰρ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐν καθαρῷ ἀγνείας ἐσόπτρῳ φανταζόμενος, κόρον λαβεῖν οὐκ ἠβούλετο· μᾶλλον δὲ οἰκειοτέρως εἰπεῖν οὐκ ἠδύνατο.

Τούτου γοῦν τοῦ θεοφόρου Πατρὸς κεντρωθεὶς τῷ ζήλῳ τῶν τὸν μονήρῃ τις μειτιόντων βίον, ὄνομα Μωϋσῆς, ἐκλιπαρεῖ λίαν, πρέσβεσι πολλοῖς τῶν Πατέρων χρησόμενος, φοιτητῆς αὐτῷ γενέσθαι, καὶ στοιχειωθῆναι παρ' αὐτοῦ πρὸς τὴν ὄντως φιλοσοφίαν¹. ταῖς ἐκείνων οὖν ἱεσιαῖς ἐκδισαζόμενος τὸν μακάριον, προσελήφθη λοιπὸν παρ' αὐτοῦ. Καί ποτε τοῦ ἀγίου Πατρὸς προστάξαντος αὐτῷ γῆς καρποφόρου μετακομίσει ποθὲν ὕλην ἐπὶ λαχάνων καλλιεργία, καταλαβὼν ὁ Μωϋσῆς τὸν ὑποδειχθέντα

θειαν, ἥτις ἐξ ὑπακοῆς, καὶ ἐπιδημίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατορθοῦται· καὶ πρῶτον μὲν ἔθηκε τὴν ξενιτείαν, εἶτα τὴν ἐγκράτειαν, καὶ ἐξῆς τὴν ἀποχὴν τῆς γαστριμαργίας, τῆς τε ἀκηδίας, καὶ μνησικακίας, καὶ προσπαθείας, καὶ κενοδοξίας.

(1) Ὅντως φιλοσοφία ἐστὶν ἡθῶν κατάστασις, μετὰ δόξης τῆς περὶ τοῦ ὄντος γνώσεως ἀληθοῦς, φησὶν ὁ Ἅγιος Νεῖλος ὁ Ἀσκητής.

(α) Ἐν ἄλλ. εὐχόμενος.

τόπον, τὸ κελευσθὲν ἀόκνως ἐπέβαινε· ἡδὴ δὲ σταθηρᾶς μεσημβρίας καταλαβούσης, καὶ τοῦ ἀκροτάτου φλογμοῦ δίκην καμίνου ἐκपुरοῦντος τὸν τόπον, (ἦν γὰρ δὴ λοιπὸν τῶν μηνῶν ὁ ἔσχατος) ὀκλάσας ὁ Μωϋσῆς, καὶ τῇ μεταφορᾷ κεκημηκώς, δεῖν ἔγνω μικρᾶς τυχεῖν ἀναπαύσεως· ὅθεν ὑποκάτωθεν παμμεγέθους λίθου ἀνείς ἑαυτόν, ἐκάθευδεν ὡς εἰκός· ὁ δὲ φιλόκνητος Θεός, μὴ βουλόμενος ἐν τινι τοῦς ἑαυτοῦ γνησίους δούλους ἀνίσαν, κινδυνεύειν ἡδὴ Μωϋσέως μέλλοντος, προκαταλαμβάνει συνήθως· καὶ ὅπως, αὐτίκα ἐρῶ.

Ὁ μέγας οὗτος Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης, ἐν τῷ Κελλίῳ διέχων, ὡς ἔθος, ἑαυτῷ τε προσδολεσχῶν, καὶ Θεῷ, εἰς ὕπνου μὲν τινα λεπτοτάτου ἔμφασιν κατηνέχθη, ὅρᾳ δὲ τινα ἱεροπρεπῆ, διωπνίζοντά τε αὐτόν, καὶ τὸν ὕπνον ὡσπερ διακωμωδοῦντα, καὶ λέγοντα· Ἰωάννη, πῶς ἀμερίμως ὑπνοῖς, ὁ δὲ Μωϋσῆς ἐν κινδύνῳ διατελεῖ; Ὁσῆτον οὖν ἀνανήψας, τῇ προσευχῇ εὐθὺς ὠπλίετο ὑπὲρ τοῦ φοιτητοῦ· εἶτα περὶ τὴν ἐσπέραν καταλαβόντα, ἠρώτα· μή τι σκαλὸν αὐτῷ συνήτησεν, ἢ ἀνέλιπιστον; ὁ δὲ, λίθος με, φησὶ, παμμεγέθους ἐμελλε μικροῦ πιέζειν, καὶ τελείως συντρίβειν, ὑπ' αὐτῷ βαθέως ὑπνώττοντα, εἰ μὴ γε τῆς σῆς ἀκούσαι φωνῆς οἰηθεῖς, ἐξανεστὴν τε τοῦ χώρου ἐν ἄλματι θορόβου μεστῷ· καὶ εὐθὺς εἶδον τὸν λίθον ἐκεῖνον κατασπασθέντα, καὶ προσερισθέντα τῇ γῇ· ὁ δὲ ταπεινόνους ὄντως ἐκεῖνος, οὐδὲν τῶν ὀραθέντων ἀπαγγείλας αὐτῷ, κρυφίαις βοαῖς, καὶ βίαις ἀγάπης ἀνυμνῶν, νύχαρίσκει Θεῷ.

Ἦν δὲ καὶ ἱατρὸς μωλώπων ἀφανῶν ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος. Μοναχὸς γὰρ τις ποτε τοῦνομα Ἰσαάκ, ὑπὸ βάρους τοῦ φιλοσάρκου δαίμονος ἰσχυρῶς πιεζόμενος, καὶ πανταχόθεν τῇ ἀθυμίᾳ (α) ἐξαπορούμενος, πρὸς τὸν μέγαν τοῦτον δρομαίως κατέλαβε, καὶ τὸν ἔμφυτον πόλεμον οἰμωγαῖς καὶ δάκρυσιν κεχηρμένος ἐδημοσίευσεν τὴν οὖν πίστιν αὐτοῦ καὶ ταπεινώσιν ἀγάμενος ὁ θεὸς Πατὴρ, εἰς προσευχὴν, φησὶν, ἀδελφοί, στῶμεν ἀμφότεροι, καὶ πάντως ὁ ἀγαθὸς

(α) Ἐν ἄλλ. ἀπορία.

Ψαλμ. ρμδ'.

καὶ οἰκτιρῶν Θεὸς τὴν ἱκεσίαν ἡμῶν οὐ παροίηται. Τούτου δὴ γενομένου, καὶ μήπω τῆς ἱκετηρίας ἀποτελεσθείσης, ἀλλ' ἐπὶ πρόσωπον ἔτι τοῦ κάμνοντος κειμένου πρηνοῦς, ὁ μὲν Θεὸς ἐποίει τὸ θέλημα τοῦ δούλου αὐτοῦ, ἵνα τὸν προφήτην Δαβὶδ ἀληθεύοντα δεῖξῃ καὶ τούτῳ· ὁ δὲ τῆς σαρκὸς ὄφρις ἐδραπέτευσε, μάστιξιν ἐναργοῦς προσευχῆς δαμαζόμενος· ὁ δὲ νοσῶν, ἄνοσον ἑαυτὸν ὄρων, καὶ ἀνενόχλητον τοῦ λοιποῦ, θαυμασίως ἐξίστατο, καὶ τῷ δοξάζαντι Θεῷ σὺν τῷ δοξασθέντι δούλῳ τὴν χάριν ἀνέπεμπε.

Πρὸς Φιλίπ. δ' 13.

Τῷ λόγῳ τῆς χάριτος πλουσίως τοῦ ἀοιδίμου τούτου πατρὸς πρὸς τοὺς παρόντας κεχηρμένου, καὶ τὰ τῆς διδασκαλίας νάματα ἀφθόνως καὶ δαψιλῶς προχέοντος, πονηροὶ τινες ἄνθρωποι, τῷ φθόνῳ νυττόμενοι, καὶ τὴν τοσαύτην ὠφέλειαν ἐπισχεῖν μηχανώμενοι, λάλον αὐτόν, καὶ φλύαρον ἀπεκάλουν· ὁ δὲ πάντα εἰδὼς ἰσχύειν ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι Χριστῷ, καὶ μὴ μόνον διὰ λόγου παιδεύειν τοὺς προσιόντας ἐπ' ὠφελείᾳ βουλόμενος, ἀλλὰ πολλῷ πρότερον διὰ σιωπῆς, καὶ τῆς ἐξ ἔργων φιλοσοφίας, ὡς, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐκκόψαι τὴν ἀφορμὴν τῶν ζητούντων ἀφορμὴν, ἐσιώπησεν ἐπὶ χρόνον τινά, τὸ μελισταγῆς βεῖθρον τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου καταπαύσας εἰς τὸ ἐξῆς· κρείττον ἠγησάμενος μικρὰ ζημιῶσαι τοὺς ἐραστὰς τῶν καλῶν, οὐς τάχα καὶ διὰ τῆς σιωπῆς ἐμελλεν ὠφελεῖν, ἢ τοὺς ἀγνώμονας ἐκείνους κριτὰς πλέον ἐξερεθίσαι, καὶ πρὸς τὴν κακίαν ἐκμηῆναι· ὅθεν κἀκείνοι τὸ τοῦ ἀνδρὸς αἰδεσθέντες ὑποχωρητικὸν τε καὶ μέτριον, καὶ συνιδόντες οἷαν ὠφελείας πηγὴν ἀπέφραξαν, καὶ πόσης ζημίας τοῖς πᾶσι γεγονάσιν αἴτιοι, ἱκέται κατέστησαν

Πρὸς Κοριν. Β' ια' 12.

τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τὸν τῆς διδασκαλίας λόγον μετὰ τῶν ἄλλων ἠτοῦντο, καὶ μὴ διὰ τῆς σιωπῆς τοὺς ζητοῦντας τὴν ἐκ τῶν λόγων σωτηρίαν λυμήνασθαι. Εἶξεν οὖν εὐθὺς ὁ μὴ μαθῶν ἀντιλέγειν, καὶ πάλιν ὁμοίως τῆς προτέρας εἶχετο καταστάσεως.

Οὕτως οὖν ἐν πᾶσι τοῖς καλοῖς ὑπερέχοντα πάντων ἀγάμενοι, πάντες ὁμοῦ, ὡς νεοφανῆ τινα Μωσέα, βίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν ἡγεμονίαν ἀνεβίβασαν, τὸν λύχνον, ὡς εἰπεῖν, ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς λυχνίας μετεωρίσαντες, οἱ καλοὶ τῶν τοιούτων δοκιμασταί· καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων· προσβαίνει γὰρ καὶ αὐτὸς τῷ Ὁρει, καὶ τὸν ἄδυτον ὑπελθὼν γνόφον, τὴν θεοτύπτωτον δέχεται νομοθεσίαν καὶ θεωρίαν βαθμίσι νοεραῖς ἀναβιβαζόμενος· λόγῳ Θεοῦ ἀνοίγει τὸ στόμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἐκλύσας, ἐξηρεῦξαστο λόγον ἀγαθὸν ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας.

Οὕτως οὖν ἀποπεραίνει τὸ τοῦ ὀρωμένου βίου πέρας ἐν τῇ ὀδηγίᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν Μοναχῶν, ἐν τούτῳ μόνῳ Μωσέως ἀνόμοιος γεγονώς, ἐν τῷ ἀσφαλῶς ἐπιβῆναι τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ· ἐκεῖνος γὰρ, οὐκ οἶδ' ὅπως, τῆς κάτω διέψευσται. Μαρτυροῦσι τοῖς λεγομένοις, ὅσοι τῶν τοῦ πνεύματος ἀπηχημάτων ἀπολαύσαντες δι' αὐτοῦ, ἐσώθησάν τε πολλοί, καὶ εἰσέτι νῦν σώζονται. Μάρτυς ἀριστος τῆς τοῦ σοφοῦ σωτηρίας ὁμοῦ καὶ σοφίας ὁ νέος Δαβὶδ. Μάρτυς δὲ καὶ ὁ καλὸς ἡμῶν ποιμὴν Ἰωάννης, ὅψ' οὐ λιπαρηθεῖς ὁ μέγας, ἐκ τοῦ Σιναιου ὄρους πρὸς ἡμᾶς τῷ λογισμῷ συγκαταβάς, ὡς ἄλλος οὗτος νέος θεόπτῆς τὰς θεογράφους αὐτοῦ πλάκας ὑπέδειξεν ἡμῖν, ἔξωθεν μὲν πρακτικὰ, ἔσωθεν δὲ θεωρητικὰ περιεχούσας διδάγματα.

Λουκ. η' 16.

Εξοδ. κδ' 13.

Ψαλμ. μδ'. Λουκ. σ' 45.

Λευτεγορδμ. λδ' 4.

Ἐπιστολή τοῦ ἀδδᾶ Ἰωάννου, ἡγουμένου τῆς Ραϊθῶ, πρὸς Ἰωάννην τὸν ἀξιόγαστον τοῦ Σινᾶ ὄρους ἡγούμενον, τοῦπίκλην σχολαστικόν, ὑστερον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ὀνομασθέντα τῆς Κλίμακος.

Τῷ ὑπερφροσντάτῳ, καὶ ἰσαγγέλῳ Πατρὶ Πατέρων, καὶ διδασκάλῳ, τῷ ὑπὲρ Μαν, ὁ ἁμαρτωλὸς Ἰωάννης τῆς Ραϊθῶ ἡγούμενος, ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Γινώσκοντες ἡμεῖς οἱ εὐτελεῖς τὴν ἐν Κυρίῳ ἀδιάκριτόν σου πρὸ πάντων ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀρεταῖς κατακεκοσμημένην ὑπακοήν, καὶ μάλιστα ὅπου ὄν ἐπικερδήσαι δεοὶ τῷ παρὰ Θεοῦ δοθέντι σοι ταλάντῳ, τῇ ἀξιώσει ταύτῃ κεχρημέθα, τὸ εἰρημένον ἐν τῷ λαβόντες· ἀπερωτήσον γὰρ, φησί, τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι· τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι· τούτου ἕνεκεν, ὡς κοινῶ πάντων πατρὶ, πρεσβυτέρῳ τε παρὰ πάντας ἐν ἀσκήσει, καὶ ἀγχινῳίᾳ, καὶ διδασκάλῳ ἀρίστῳ, διὰ τῶνδε ἡμῶν τῶν γραμμάτων προσπίπτομεν, καὶ τὴν σὴν καθικετέομεν τῶν ἀρετῶν κορωνίδα τοῦ ἐπιστεῖλαι τοῖς ἀμαθέσιν ἡμῖν, ἀπερ ἐν τῇ θεοπτίᾳ, κατὰ τὸν πάλαι Μωσέα, περὶ τὸ αὐτὸ ὄρος τεθέσασαι, καὶ οἴοιεν πλάκας θεογράφους τὴν παρὰ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστελλομένην τιμῶν δέλτον εἰς διδασκαλίαν προθεῖναι τοῦ νέου Ἰσραήλ, τῶν ἀρετῶν, φημί, τῆς ροπήτης Αἰγύπτου, καὶ τῆς θαλάσσης ἐξελθούτων τοῦ βίου. Ὡσπερ τοῖνυν ἀντὶ ῥάβδου τῇ θεοβόρῃ σου γλώττῃ χρησάμενος, ἐν τῇ θαλάσῃ ἐθαυματούργησας, οὕτω καὶ νῦν μὴ ἀπαξιώσης παρακαλούμενος τὰ δεόντα τῇ μοιρακῇ πολιτείᾳ, ὡς μέγας καθηγητῆς ἀληθῶς, ἀόκτως ἅμα καὶ ἐνκρινῶς ἀνατάξασθαι, πρὸς σωτηρίαν τῶν ἐλομένων τὴν τοιάνδε ἀγγελικὴν πολιτείαν· μὴ λογιζόμενος θωπιῶν ἢ κολακείαν τινὰ τὰ παρ' ἡμῶν εἰρημένα, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑπολαμβάνων, ὅπερ ἐστὶν ἐναργῶς βλεπόμενον, καὶ νοούμενον, καὶ λεγόμενον παρὰ πάντων. Διὸ πεποιθᾶμεν ἐν Κυρίῳ δεῖσθαι ταχέως, καὶ περιπτύξασθαι τὰ παρ' ἡμῶν ἐλπίζόμενα τιμῶν ταῖς πλαξίν ἐρχαράγματα, καθοδηροῦντα ἀληθῶς τοὺς ἀπλανῶς ἐπεσθαι βουλομένους, [καὶ] καθάπερ τινὰ κλίμακα ἐστηριγμένην μέχρι τῶν οὐρανῶν πυλῶν, καὶ ἀναβιβάζουσαν τοὺς προαιρουμένους ἀβλαβεῖς καὶ ἀσινεῖς, διαβαίροντας ἀκωλύτως τὰ πνευματικὰ τῆς πορηγίας, καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους, καὶ τοὺς ἀρχοντας τοῦ αἴερος· εἰ γὰρ Ἰακώβ προβάτων ποιμὴν ὢν, τὴν τοιαύτην φοβερὰν ὀπτασίαν ἐν τῇ κλίμακῃ θεάσεται, πόσῳ μᾶλλον ὁ λογικῶν θρεμμάτων προϊστάμενος οὐκ ὀπτασία μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀληθείᾳ ἀπλανῆ ἄροδον πρὸς τὸν Θεὸν ἄσασιν ὑποδείξειεν;

*Ἐρρωσο ἐν Κυρίῳ, τιμιώτατε Πάτερ.

Ἐπιστολή ἀμοιβαία.

Ἰωάννης Ἰωάννη χαίρειν.

Ἀπεδεξάμην ὡς πρέπουσαν τῷ σεμνῷ σου βίῳ καὶ ἀπαθεί, καὶ τῇ καθαρᾷ καὶ τεταπεινωμένῃ σου καρδίᾳ, ἣν πρὸς ἡμᾶς τοὺς πτωχοὺς καὶ πένητας τῶν ἀρετῶν ἐπέσταλκας τιμῶν συλλαβῆν, μᾶλλον δὲ ἐπιταγήν, καὶ ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν ἰσχὺν κέλευσιν· σὸν γὰρ ἦν

Δευτερονομ. 16. 7.

Πρὸς Ἐφεσ. 5. 12.

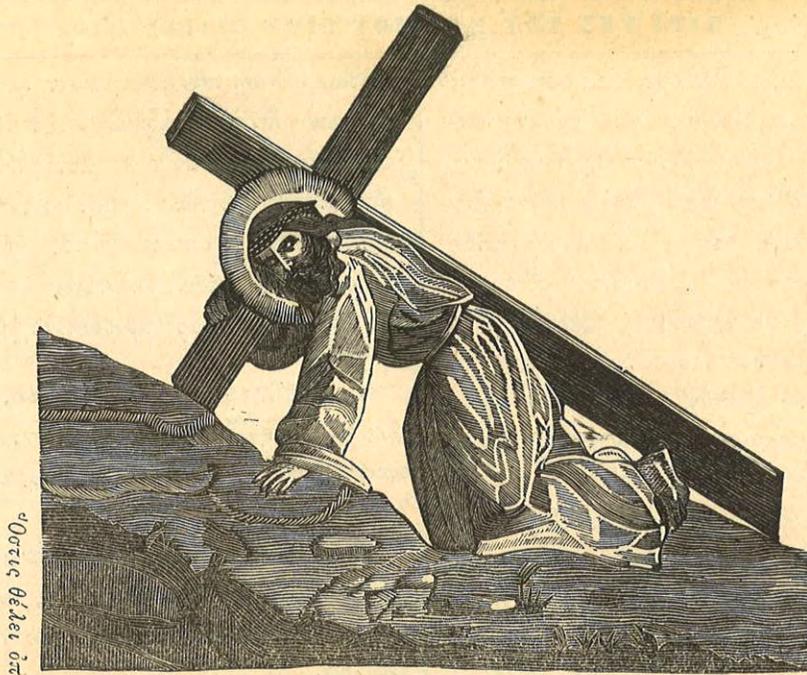
Γενέσ. κη. 12.

ὄντως, σὸν, καὶ τῆς σῆς ἱερᾶς ψυχῆς ἴδιον, τὸ παρ' ἡμῶν τῶν ἀπαιδευτῶν, καὶ λόγῳ καὶ ἐργῳ ἀμαθῶν, διδασκαλίας καὶ ρουθεσίας λόγον αἰτήσασθαι· σὴν γὰρ σοὶ αἰεὶ δι' ἑαυτοῦ προτιθέμαι ταπεινοφροσύνης ἡμῖν ὑποδείγματα· πλὴν ἡμεῖς ἐκεῖνο ἐροῦμεν· ὡς, εἰμὴ φόβος, καὶ πολὺς ἦν ὁ κινδυνὸς τὸν ζυγὸν τῆς ὀσίας ὑπακοῆς τῆς μητρὸς τῶν ἀρετῶν ἀπασῶν ἐξ ἑαυτῶν ἀπορρίψαι, οὐκ ἔν ἀλόγως τῶν ὑπὲρ δόξαμιν ἡμετέραν κατετολήσαμεν· ἔδει γὰρ σε, ὦ θαυμασίε πάτερ, ἔδει ταῦτα πυθόμενον παρὰ τῶν εὐεϊδῶτων μαθεῖν· ἡμεῖς γὰρ ἐν τῇ τῶν μαθητευομένων τάξει ἐτι καθεστήκαμεν· ἀλλ' ἐπειδὴ περ οἱ καθ' ἡμᾶς θεοφόροι καὶ τῆς ὄντως γνώσεως μύσται τοῦτο ὑπακοὴν ὀρίζονται, τὸ ἐν τοῖς ὑπὲρ δόξαμιν ἀδιακρίτως τοῖς προστάτουσι πείθεσθαι, ἰδοὺ τὰ καθ' ἑαυτοὺς παριδόντες εὐσεβῶς, ἐν τοῖς ὑπὲρ ἑαυτοὺς τολημῶς τὴν ἐργασίαν πεποιήμεθα· οὐχ ὡς τί σοι χρησιμεύσον ὑψηλοῦμενοι, ἢ δηλοποιήσοιτες ἐκεῖνο, ὅπερ αὐτὸς οὐκ οἶσθα πλέον ἡμῶν, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή. Πέπεισμαι γὰρ ἐγὼ, τάχα δὲ καὶ τῶν εὐφρονοῦντων ἕκαστος, καθαρεύειν σου τὸν τῆς διαβολῆς ὄφθαλμὸν ἀπὸ πάσης γλώδους καὶ σκοτεινῆς ἐπιχύσεως, καὶ ἀπαρεμποδίστως τῷ θείῳ φωτὶ ἐπιβάλλειν τε, καὶ ὑπ' αὐτοῦ καταυράζεσθαι· ἀλλ' ὅπερ ἔφηρ, τὸν ἐκ τῆς παρακοῆς θάνατον ἐκδειματούμενος, καὶ ὡσπερ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν ὑπακοὴν συνωθούμενος, ἐπὶ τὴν παρόυσιν σου κέλευσιν φόβῳ καὶ πόθῳ ἐλήλυθα, ὡς ἐγγράμων ὑπήκοος, καὶ παῖς ἀχρεῖος ζωγράφου ἀρίστου, τῇ μὲν ψιλῇ καὶ ἐξιτήλῳ μου γνώσει καὶ τῇ ἰσχυρῶν προφορᾷ διὰ μέλανος μόνου μοροειδῶς τὰ ζῶντα προεσκιακῶς λόγια, σοὶ δὲ λοιπὸν καταλειποῦς, ὦ διδασκάλων ἀριστε, καὶ ταξίαρχα, ἐπικαλλοῦσαι καὶ τραυῶσαι ταῦτα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληρῶσαι, οἷα δὴ πληρωτῇ τοῦ πνευματικοῦ νόμου· οὐ σοὶ μέντοι ταύτην ἡμῶν τὴν ἐργασίαν ἐπεστελλάμεν· ἀπαγε· τοῦτο γὰρ ἐσχάτης ἔν εἰη εὐθελίας· ἱκαρὸς γὰρ ἐν Κυρίῳ οὐχ ἑτέρους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς θείοις ἐμπεδοῦν ἦθεσι, καὶ διδάγμασιν· ἀλλὰ τῇ σὴν ἡμῖν παρὰ σοὶ μαθητευομένη θεοκλήτῳ συνοδίᾳ, ὦ διδασκάλων κράτιστε· ὦν ταῖς εὐχαῖς, ὡσπερ τισὶ νοεραῖς ἐλπίσι τῆς ἀμαθείας κωφίζόμενος, τὸ τοῦ καλῶν λοιπὸν ἴστίον ἐκτείνας, καὶ τῷ καλῷ Κυβερνήτῃ Χριστῷ τοὺς οἴκας τοῦ λόγου δεδωκῶς μετὰ χεῖρας σὴν ἱκεσίᾳ πάσῃ, τούτου πρὸς αὐτοὺς ἀπάρχομαι διὰ σοῦ. Ἀξίῳ δὲ τοὺς ἐγκύπτουτας ἀπαρτας τῷ λόγῳ, εἴτις τι ἐν τοῦτω ποτὲ ὀνησιφόρον εὐρήσει, τὸν καρπὸν τοῦτου τῷ καλῷ ἡμῶν ἐπιστάτῃ ὡς ἐγγράμων λογιῶν, ἡμῖν δὲ τῆς ἐργασίης καὶ μόνης τὴν ἀντάμειψιν δωρηθῆναι παρὰ Θεοῦ ἐξαιτήσαιτο· οὐ τοῖς λεγομένοις ἐνατενίζων, εὐτελεῖ γὰρ ἀληθῶς, καὶ πάσης ἀγνώσεως καὶ ἰδιωτείας ἀνάμυστα, ἀλλὰ τὴν τοῦ προσάγοτος ἀποδεχόμενος χηρικῆν, ὡς γέγραπται, πρόθεσιν· οὐ γὰρ πληθεὶ δώρων καὶ καμάτων, ἀλλὰ θερμότητι προαιρέσεως ὁ Θεὸς τοὺς μισθοὺς ἀντιδίδωσιν.

Λουκ. 16. 42.

ΚΛΙΜΑΞ ΘΕΙΑΣ ΑΝΟΔΟΥ.

Τοῖς ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς ἀπογραφῆναι τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα θέλουσιν, ἀρίστην ὁδὸν δρόμου ἢ παρούσα βίβλος σαφῶς ὑποδείκνυσιν. Ταύτην γὰρ διεξιόντες, εὐρήσομεν χειραγωγούσαν ἀπλανῶς τοὺς ἐπομένους, καὶ παντὸς λίθου προσκόμματος ἀπρώτους φυλάττουσαν. Κλίμακx τε ἡμῖν ἀπὸ τῶν γηίνων ἐπὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἐστηριγμένην προβάλλουσαν, καὶ τὸν Θεὸν τῆς ἀγάπης ἐπ' αὐτῆς ἐστηριγμένον τῆς κορυφῆς ἐμφανίζουσαν· ἦνπερ, οἶμαι, κλίμακα καὶ ὁ πτεροιστῆς τῶν παθῶν Ἰακώβ ἐν τῇ ἀσκητικῇ εὐνῇ ἀναπαυόμενος θεάσεται. Ἄλλ' ἐπιβῶμεν προθύμως καὶ πιστῶς, παρακαλῶ, τῆς νοεράς καὶ οὐρανοδρόμου ταύτης ἀνόδου· ἥς ἀρχὴ μὲν, ἢ τῶν γηίνων ἀποταγή· τέλος δὲ, ὁ τῆς ἀγάπης Θεός.

Ὅστις θέλει ὀπί-

ἀκολουθήτω μοι.

σω μου ἔλθειν, ἀπαρρησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ

ΛΟΓΟΣ ΑΣΚΗΤΙΚΟΣ

ΤΟΥ

ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

τῶν ἐν Σιναΐ Ὁρει μοναχῶν, ὃν ἀπέστειλε τῷ ἀββᾷ Ἰωάννῃ
καθηγουμένῳ τῆς Ραϊθοῦ.

Διήρηται δὲ Κεφαλαιοὶς τριάκοντα, βαθμίῃσι Κλιμακος ὁμοίως, ἀπὸ τῶν χθαμαλωτέρων
ἐπὶ τὰ μετεωρότερα τοὺς ἐπομένους ἀνάγουσι. Παρ' ὃ καὶ Κλιμαξ ἢ βιβλος ὠνόμασται.

ΛΟΓΟΣ ΑΣΚΗΤΙΚΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Περὶ τῆς τοῦ ματαίου βίου βιαίας ἀποταγῆς καὶ ἀναχωρήσεως.

ΤΟΥ ἀγαθοῦ, καὶ ὑπεραγαθοῦ, καὶ
παναγαθοῦ Θεοῦ καὶ βασιλέως
ἡμῶν, (καλὸν γὰρ ἐκ Θεοῦ πρὸς
τοὺς τοῦ Θεοῦ θεράποντας ἄρξασθαι) πάντα
τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ κτισθέντα λογικὰ ποιήματα
αὐτεξουσιότητος ἀξιώματι τιμηκότος ¹,

οἱ μὲν, αὐτοῦ εἰσι φίλοι· οἱ δέ, γνήσιοι δοῦ-
λοι· οἱ δέ, ἀχρεῖοι· οἱ δέ, πάντῃ ἀπεξενωμέ-
μενοι· οἱ δέ, εἰ καὶ ἀσθενεῖς, ὅμως ἀντίδικοι.

β'. Καὶ φίλους μὲν κυρίως ἡμεῖς οἱ ἰδιῶ-
ται, ὡ ἱερὰ κεφαλὴ, ἐπὶ Θεοῦ ὑπεilhραμεν,
τὰς περὶ αὐτὸν νοεράς τε καὶ ἀσωμάτους οὐ-

(1) Αὐτεξουσιότης ἐστὶ, κατὰ τὸν Νύσης Γρη-
γόριον, ψυχῆς λογικῆς θέλησις, ἐτοιμῶς κινουμένη
εἰς ὑπερ ἂν θέλη· ἦντινα περὶ μόνον τὸ καλὸν ἐτοι-
μῶς ἔχειν πείσωμεν, ἵνα ἀεὶ ταῖς ἀγαθαῖς ἐννοίαις

τὴν μνήμην ἀναλίσκωμεν τοῦ κακοῦ. Ἄλλως. Αὐ-
τεξουσιότης ἐστὶ νοερὰ κίνησις τῆς ψυχῆς αὐτο-
κρατῆς. Ὅθεν καὶ τὰ ἄλογα ζῶα οὐκ εἰσὶν αὐτε-
ξούσια· ἄγονται γὰρ μᾶλλον ὑπὸ τῆς φύσεως, ἢ περ

σίας· γνησίους δὲ δούλους, τοὺς τὸ πανάγιον αὐτοῦ θέλημα ἀόκως καὶ ἀπαρλείπτως ποιήσαντας, καὶ ποιούντας· ἀχρείους δὲ δούλους, ὅσοι τοῦ μὲν θείου βαπτίσματος ἀξιοθῆναι νομίζουσι, πὰς δὲ πρὸς αὐτὸν συνθήκας γνησίως οὐκ ἐφυλάξαντο· ξένους δὲ Θεοῦ καὶ ἐχθροὺς νοήσομεν, ὅσους ἢ ἀβασπίστους, ἢ κακοπίστους ὀρωμεν ὑπάρχοντας· πολέμιοι δὲ εἰσιν, οἳ μὴ μόνον τὸ τοῦ Κυρίου πρόσταγμα διακρουσάμενοι καὶ ἐξ ἑαυτῶν ἀπορρίψαντες, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦτο κατεργαζομένους ἰσχυρῶς πολεμοῦντες.

γ'. Ἐπεὶ οὖν τῶν προειρημένων ἕκαστος ἰδίον τινα καὶ προσήκοντα κέκτηται λόγον, ἡμῖν δὲ τοῖς ἀμαθέσιν οὐκ ἔστι λυσιτελὲς ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ πάντων τούτων διεξέρχασθαι· φέρε δὴ, φέρε, πρὸς τοὺς εὐσεβῶς ἡμᾶς τυραννήσαντας, καὶ πιστῶς βιασαμένους Θεοῦ γνησίους δούλους τὴν ἑαυτῶν ἀναξίαν χεῖρα δι' ὑπακοῆς ἀδιακρίτου ἐκτείναντες, καὶ παρὰ τῆς αὐτῶν γνώσεως τὸν τοῦ λόγου δεξάμενοι κάλαμον, τῇ σκυθρωπῇ καὶ λαμπύσῃ ταπεινοφροσύνῃ βιάσαντες¹, κἀν ταῖς λείαις αὐτῶν καὶ λευκαῖς καρδίαις, ὡσπερ ἐν τισὶ χάρταις, μάλλον δὲ πλαξὶ πνευματικαῖς τοῦτον ἀναπαύσαντες, τὰ θεῖα λόγια διαζωγραφοῦντες, εἴπωμεν οὕτως.

δ'. Πάντων τῶν προαιρουμένων ὁ Θεός², ἄγουσι· διὸ οὔτε ἀντιλέγουσι τῇ φυσικῇ ὀρέξει· ἀλλ' ἄμα ὀρεθῶσιν τινος, ὀρωμεν πρὸς τὴν πρᾶξιν· ὁ δὲ ἄνθρωπος λογικὸς ὢν, ἄγει μάλλον τὴν φύσιν, ἢ περ ἄγεται· διὸ καὶ ὀρεγόμενος, εἴπερ ἐθέλει, ἐξουσίαν ἔχει ἀναχαιτίσαι τὴν ὀρεξίν, ἢ ἀκολουθῆσαι αὐτῇ. Ὅθεν τὰ μὲν ἄλογα οὐδὲ ἐπαινεῖται, οὐδὲ ψέγεται· ὁ δὲ ἄνθρωπος καὶ ἐπαινεῖται, καὶ ψέγεται.

(1) Σκυθρωπὴν καὶ λαμπύσαν ἐκάλεσε τὴν ταπεινοφροσύνην εἰκότως· σκυθρωπὴν μὲν διὰ τὴν ὑπομονήν, καὶ τὴν καρτερίαν τῶν λυπηρῶν, ὧν ἐν πείρᾳ εἰσιν οἱ ταπεινοφρονούντες· λαμπύσαν δὲ πάλιν, διὰ τὴν δόξαν καὶ ὑψωσίν, ἣν προξενεῖ τοῖς αὐτῆν κατορθώσασιν· ἢ σκυθρωπὴν μὲν τοῖς βριθύμοις, καὶ μηδοτιοῦν διὰ Θεὸν θέλουσιν ὑπομένειν, λαμπύσαν δὲ τοῖς καρτερικοῖς καὶ ἀνδρείοις, καὶ πάντα διὰ τὸν Θεὸν ὑπομένουσι, καὶ τὴν αὐτῆς ὠφέλειαν γινώσκουσιν ὀπίσῃ.

(2) Τὸ Θεὸς ὄνομα λέγεται ἢ ἐκ τοῦ θεῖν, καὶ

πάντων ἡ ζωὴ, πάντων ἡ σωτηρία· πιστῶν, ἀπίστων· δικαίων, ἀδίκων· εὐσεβῶν, ἀσεβῶν· ἐμπαθῶν, ἀπαθῶν· μοναχῶν, κοσμικῶν· σοφῶν, ἰδιωτῶν· ὑγιῶν, ἀσθενῶν· νέων, προβεβηκότων· ὡσπερ φωτὸς χύσις, καὶ ἡλίου θεᾶ, καὶ ὠρῶν ἐναλλαγᾶι· καὶ ἄλλως οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.

ε'. Ἀσεβής ἐστι, φύσις λογικῆ, θνητῆ, ἐκουσίως τὴν ζωὴν ἀποφεύγουσα, καὶ τὸν οἰκεῖον Ποιητὴν, τὸν αἰεὶ ὄντα, ὡς οὐκ ὄντα λογιζομένη¹.

ς'. Παράνομός ἐστιν, ὁ τὸν νόμον τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ μετ' οἰκειᾶς κακονοίας κατέχων, καὶ μεθ' αἰρέσεως ἐναντίας Θεῷ πιστεύειν νομίζων.

ζ'. Χριστιανός ἐστι, μίμημα Χριστοῦ κατὰ τὸ δυνατὸν ἄνθρώπῳ, λόγοις, καὶ ἔργοις, καὶ ἐννοίᾳ εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα ὀρθῶς, καὶ ἀμέμπτως πιστεύων.

η'. Θεοφιλής ἐστιν, ὁ πάντων τῶν φυσικῶν καὶ ἀναμαρτήτων ἐν μετουσίᾳ ὑπάρχων, καὶ τῶν κατὰ δύναμιν ἀγαθῶν μὴ ἀμελῶν.

θ'. Ἐγκρατής ἐστιν, ὁ ἐν μέσῳ πειρασμῶν, καὶ παγίδων, καὶ θορύβων ἀναστρεφόμενος, καὶ τοὺς τῶν θορύβων ἀπηλλαγμένων (α) τρόπους πάσῃ δυνάμει μιμῆσθαι φιλονεικῶν.

ι'. Μοναχός ἐστι, τάξις καὶ κατάστασις ἄσωμάτων, ἐν σώματι ὑλικῷ καὶ ῥυπαρῷ ἐκτελουμένη. Μοναχός ἐστιν, ὁ μόνων τῶν τοῦ Θεοῦ ἐνταλμάτων ἐχόμενος, ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπῳ, καὶ πράγματι. Μοναχός

περιπέειν τὰ σύμπαντα, ἢ ἐκ τοῦ αἰθεῖν, ὃ ἐστὶ καίειν· ὁ γὰρ Θεὸς πῦρ καταναλίσκων πᾶσαν κακίαν ἐστίν, ἢ ἀπὸ τοῦ θεᾶσθαι τὰ πάντα· ἀλάθητος γὰρ ἐστὶ, καὶ πάντων ἐπόπτης· ἐθεάσατο γὰρ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν.

(1) Ἀσεβής ἐστὶ καὶ ὁ προσεγγίσας τῷ ἐπαγγέλματι τοῦ μονήρους βίου, καὶ ἀποθέμενος αὐτό· ἀσεβής δὲ καὶ ὁ μὴ προσεγγίσας δι' ἀφροσύνην, κατὰ τό· «Ἐἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι Θεός»· ὡς τὰ κτίσματα τοῦ Κτίστου προτιμησάμενος.

Ὁρισμ. Ἀσεβ.

Παρανόμου.

Χριστιαν.

Θεοφιλόδοξ.

Ἐγκρατ.

(α) ἐν ἄλλ. ἀπηλλαγμένους.

Ὁρισμ. Μοναχῶν.

Ψαλμ. ιγ'.

ἐστὶ, βία φύσεως διηνεκής¹, καὶ φυλακὴ αἰσθήσεων ἀνελλειπής. Μοναχός ἐστὶν, ἡγνισμένον σῶμα, κεκαθαρμένον στόμα, καὶ πεφωτισμένους νοῦς. Μοναχός ἐστὶ, κατῶδυνος ψυχῆ, ἐν διηνεκεῖ μνήμη θανάτου ἀδολεσχοῦσα, ἐγρηγορούα τε καὶ ὑπνώττουσα.

ια'. Ἀναχώρησις κόσμου ἐστίν, ἐκουσίον μῖσος, καὶ ἄρνησις φύσεως², δι' ἐπιτυχίαν τῶν ὑπὲρ φύσιν.

ιβ'. Πάντες εἰ τὰ τοῦ βίου προθύμως καταλιπόντες, πάντως ἢ διὰ τὴν μέλλουσαν βασιλείαν, ἢ διὰ πλῆθος ἀμαρτημάτων, ἢ διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην τοῦτο πεποιήκασιν· εἰ δὲ οὐδεὶς τῶν προειρημένων σκοπῶν ἐν τούτοις προηγήσατο, ἄλογος ἢ τούτων καθέστηκεν ἀναχώρησις³. πλὴν τὸ πέρασ τοῦ ὁρόμου ὁποῖον ἄρα καὶ εὐρεθήσεται, ὁ καλὸς ἡμῶν ἀγωνοθέτης ἐκδέχεται.

ιγ'. Μιμῆσθω ὁ τὸ ἑαυτοῦ φορτίον τῶν ἀμαρτημάτων ἐξεληλυθὼς σκορπίσαι, τοὺς πρὸ τῶν τάφων (α) καθημένους ἔξω τῆς πόλεως, καὶ μὴ παυσάσθω τῶν θερμῶν καὶ διαπύρων σταγόνων, καὶ ἀφῶνων ὀλολυγμῶν τῆς καρδίας⁴, ἕως οὗ ἰδῆ τὸν Ἰησοῦν καὶ

(1) Βίαν ἐκάλεσε τὴν τῶν σωμάτων καταπόνησιν, ἣν ὑπομένουσι ἐκουσίως οἱ τοῦ Χριστοῦ μαθηταί, ἐν τῇ ἀρνήσει τῶν οἰκειῶν θελημάτων, καὶ τῆς κατὰ τὸ σῶμα ἀναπαύσεως, ἐπὶ φυλακῇ τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ.

(2) Ἐπειδὴ περ ἐν τῷ τῆς φύσεως λογιστικῷ αἱ σχέσεις εἰσίν, ἐν τῷ θυμικῷ μὲν ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ δὲ ἡ λύπη· ὁ τοίνυν ὑπερβᾶς ταῦτα, τὴν φύσιν ἠρνήσατο.

(3) Εἰς τρία διαιρεῖ ὁ ἅγιος τὸν τῆς μετανοίας λόγον· καὶ ἐὰν μηδοποτέρου χάριν τῷ ἀναλαμβάνοντι γίνηται, ἄχρηστος διόλου ἢ τοιαῦτα κατέστηκεν ἀναχώρησις. Προκρίτεον δὲ τὴν διὰ τὸν τρίτον τρόπον, ἣ γουὸν τὸν ἔσχατον· αὕτη γὰρ ἡ ἀναχώρησις καὶ ἀνολίγωρος, καὶ πολυμίσητος τῷ κτησαμένῳ.

(4) Περὶ πένθους λέγει διηνεκός· ὅτι κατὰ τὸν εἰπόντα ἅγιον γέροντα τὸ πένθος ἐργάζεται καὶ φυλάσσει· ἰδοὺ γὰρ καὶ τῆς μακαρίας ἀπαθείας πρόξενον αὐτὸ λέγει. Φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας· Ἀγωνισώμεθα, ἀδελφοί, κατὰ τῆς ὀκνηρίας, καὶ ἀποσχίσωμεν τὸ σουδάριον τοῦ σκότους ἀφ' ἡμῶν, ὃ ἐστὶν ἡ λήθη, καὶ ὀψόμεθα τὸ φῶς τῆς μετανοίας· κτησώμεθα τὴν Μάρθαν καὶ Μαρίαν, αἰτινὲς εἰσιν ἡ κακοπάθεια, καὶ τὸ πένθος, καὶ

αὐτὸς ἐληλυθότα, καὶ τὸν λίθον τῆς πωρώσεως ἀπὸ τῆς καρδίας ἀποκυλίσαντα, καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν Λάζαρον τῶν σειρῶν τῶν ἀμαρτημάτων ἐλευθερώσαντα, καὶ τοῖς ὑπουργοῖς Ἀγγέλοις κελεύσαντα· λύσατε αὐτὸν ἐκ τῶν παθῶν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν πρὸς τὴν μακαρίαν ἀπάθειαν· εἰ δὲ μὴ οὕτως, οὐδὲν ὠφελήθη.

ιδ'. Ὅσοι ἐξ Αἰγύπτου καὶ τοῦ Φαραῶ ἐξεληθεῖν καὶ φυγεῖν βουλόμεθα¹, πάντως Μωσέως τινός καὶ ἡμεῖς μεσίτου πρὸς Θεὸν καὶ μετὰ Θεὸν δεόμεθα, ὅπως ὑπὲρ ἡμῶν μέσος πράξεως καὶ θεωρίας ἐστώ, τὰς χεῖρας ἐκτείνῃ πρὸς τὸν Θεόν· ἵνα οἱ καθοδηγούμενοι τὴν τε θάλασσαν τῶν ἀμαρτημάτων περάσωμεν, καὶ τὸν Ἀμαλῆκ τῶν παθῶν τροπώσωμεθα· ἠπατήθησαν τοίνυν τινὲς οἱ ἑαυτοῖς θαρρόησαντες, καὶ μηδενὸς τοῦ προηγουμένου χρήζειν ὑπονόησαντες².

ιε'. Οἱ μὲν ἐξ Αἰγύπτου ἐξεληθόντες, Μωσέα· οἱ δὲ ἐκ Σοδόμων φυγόντες, Ἀγγελον τὸν καθοδηγοῦντα ἐκέκτηντο· καὶ οἱ μὲν, τοῖς τὰ ψυχικὰ πάθη³ ἰωμένοις δι' ἐπιμελείας ἰατρῶν ἐόικασιν· οἰτινὲς εἰσιν οἱ ἐξ

κλαίουσιν ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος, ἵνα ἐγειρῇ τὸν Λάζαρον, ἥτοι τὸν νοῦν, τὸν δεδεμένον πολλαῖς κειριαῖς τῶν ἰδίων θελημάτων.

(1) Αἰγύπτου οἱ Πατέρες τὸ σαρκικὸν θέλημα λέγουσι, τὸ κλῖνον ἡμᾶς εἰς τὴν σωματικὴν ἀνάπαυσιν, καὶ διδάσκον τὸν νοῦν ἡμῶν ἡδυπαθέστερον.

(2) Ἐπίστασθαι χρή, ὡς ὁ ἀποτασσόμενος, εἰ μὲν ἐν Κοινοβίῳ, αὐτόθι διακαρτερήσῃ· εἰ δὲ μὴ, τέως ὑπὸ καθηγῆτὴν ἔστω, πρὸς στοιχειώσιν καὶ μάθησιν διακρίσεως λογισμῶν, καὶ πνευμάτων· τοῦτο γὰρ διὰ τῆς τοῦ Μωσέως εἰσηγήσεως, καὶ τοῦ Ἀγγέλου, κατὰ τὸν Ἰσραὴλ καὶ τὸν Λῶν (ἄπερ ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ φέρεται) αἰνιττεται.

Εἰ γὰρ, ὡς φησὶ καὶ ἄλλος πατήρ, ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν χωρὶς καθηγῆτοῦ κατορθοῦν δυσχερές, πόσῳ γε μάλλον ἐπὶ ταύτης, τῆς τῶν τεχνῶν τέχνης, καὶ ἐπιστημῶν ἐπιστήμης, καθηγῆτοῦ δεόμεθα πρὸς στοιχειώσιν καὶ μάθησιν διακρίσεως λογισμῶν καὶ πνευμάτων;

(3) Ψυχικὰ πάθη καλεῖ, κενοδοξίαν· ὑπερηφάνιαν· ὀργήν· λύπην· ἀκηδίαν· φθόνον· μνησικακίαν· πονηρίαν, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν τικτόμενα· σωματικὰ δὲ, γαστριμαργίαν· πορνείαν· φιλαργυρίαν, καὶ τὰ ὅμοια. Λέγει οὖν, ὅτι οἱ μὲν τοῖς ψυχικαῖς πάθεσιν

Ἰωάνν. α'. 44.

Ἐξοδ. ιε'.

Ἐξοδ. ιε'.

Γένεσις ιθ'.

Αιγύπτου ἐκπορευόμενοι· οἱ δέ, τοῖς τὴν τοῦ δυστήνου σώματος ἀκαθαρσίαν ἐπιποθοῦσιν ἐκδύσασθαι· διὸ καὶ Ἀγγέλου, ἤγουν ἰσαγγέλου, ἐν οὕτως εἶπω, τοῦ βοηθοῦντος ἐπιδέονται· κατὰ γὰρ τὴν σηπεδόνα τῶν τραυμάτων, τεχνίτου λίαν καὶ ἰατροῦ δεόμεθα.

ις'. Βίαις¹ ἀληθῶς, καὶ ἀπαύστων ὀδυνῶν, οἱ εἰς τὸν οὐρανὸν μετὰ σώματος ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντες δέονται· καὶ μάλιστα ἐν προοιμίῳ αὐτῶν τῆς ἀποταγῆς, ἄχρις οὗ τὸ φιλήδονον ἡμῶν ἦθος, καὶ ἡ ἀνάληγτος καρδία εἰς φιλοθείαν, καὶ ἀγνισμὸν διὰ πένθους ἐναργεῶς κατασταθῶσι.

ιζ'. Μόχθος γὰρ ὄντως, μόχθος, καὶ πολλή, καὶ ἀφόρητος (α) ἡ πικρία, καὶ μάλιστα τοῖς ἀμελῶς διακειμένοις, ἄχρις οὗ τὸν φιλομάκελλον ἡμῶν κύνα νοῦν καὶ φιλόβρωμον, φιλεπίσκοπόν τινα, καὶ φίλαγνον δι' ἀπλότητος, καὶ ἀοργησίας βαθείας, καὶ ἐπιμελείας ποιήσωμεν· πλὴν θαρσῶμεν οἱ ἐμπαθεῖς καὶ ἀδύνατοι, πίστει ἀδιστακτικῆν ἡμετέραν ἀσθένειαν, καὶ ψυχικὴν ἀδυναμίαν Χριστῷ προσφέροντες, καὶ ἐξομολογούμενοι· καὶ πάντως τὴν αὐτοῦ βοήθειαν καὶ ὑπὲρ τὴν ἑαυτῶν ἀξίαν κομισόμεθα· ἐν βυθῷ μέντοι ταπεινοφροσύνης ἑαυτοὺς διηνεκῶς καταφέροντες.

(α)
ἐν ἄλλ.
ἀόρα-
τος.

ὀλοῦμενοι, ἀνθρώπου χρίζουσι ἐπιστάτου καὶ ὀδηγοῦ, παραχωροῦντος μικρὸν τῆ σαρκί, ἵνα μὴ ὡς ἐγκρατεῖς καὶ σπουδαῖοι πλέον ἐπαίρωνται· οἱ καὶ εἰκόσασιν τοῖς ἐξ Αἰγύπτου ἐξιοῦσι, καὶ ὑπὸ Μωσέως ὀδηγοῦμενοι, ἀνθρώπου ὄντος· ἀλλὰ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐπὶ ἀλαζονίᾳ διαβάλλονται, καὶ οὐχὶ ἐπὶ πορνεῖα· οἱ δὲ τοῖς σωματικαῖς, χρίζουσι ὀδηγοῦ, ἀνδρός μικροῦ δεῖν ἀγγελικὸν καὶ ἀσαρκον βίον ἀνύοντος, ἐγκρατοῦς, καὶ ἀσυμπαθοῦς, ἵνα διὰ τῆς νηστείας τὰ σκιρτήματα τῆς σαρκὸς νεκρώσῃ· εἰκόσασιν δὲ οὗτοι τοῖς ἐκ Σοδόμων ἐξιοῦσι.

(1) Πολλαχῶς τὴν βίαν προσκαλεῖται, ὡς ἔστιν λέγει· Μοναχὸς ἐστὶ βία φύσεως διηνεκῆς καὶ πάλιν βίας ἀληθῶς δέονται· καὶ πολλὰ τοιαῦτα. Ἔστιν οὖν εἰπεῖν, ὅτι τῆς συνηθείας ἐν ἔξει πηγνυμένης, καὶ εἰς φύσιν, τὸ δὴ λεγόμενον, μελισταμένης, βία ἐστὶ μεταθεῖναι, καὶ μετασκευάσαι πολυχρόνιον ἦθος· διὸ καὶ ὁ Κύριός φησιν, βιαστῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

ιη'. Γινωσκέτωσαν πάντες οἱ τῷ καλῷ ἀγῶνι τούτῳ τῷ σκληρῷ, καὶ στενῷ, καὶ ἐλαφρῷ¹ προσερχόμενοι, ὡς εἰς πῦρ προσεληλύθασιν εἰσπηδήσαι, εἴπερ πῦρ ἄυλον ἐν ἑαυτοῖς εἰκῆσαι ἐκδέχονται· δοκιμαζέτω δὲ ἕκαστος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου αὐτῆς τοῦ μετὰ πικριδῶν, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου αὐτῆς τοῦ μετὰ δακρύων ἐσθιέτω καὶ πινέτω, ἵνα μὴ εἰς κρῖμα ἑαυτῷ στρατεύσῃται.

ιθ'. Εἰ οὐ πᾶς ὁ βαπτιζόμενος σέσωσται, τὸ ἐξῆς σιωπήσομαι². Πάντα ἀπαρνήσονται, πάντων καταφρονήσουσι, πάντων καταγελάσσονται, πάντα ἐκτινάσσονται, οἱ προσερχόμενοι ἵνα καλὸν θεμέλιον καταβάλλωνται.

κ'. Καλὸς τρίδρομος, καὶ τρίστυλος θεμέλιος, ἀκακία, νηστεία, σωφροσύνη· πάντες οἱ ἐν Χριστῷ νήπιοι διὰ τούτων ἀρχέσθωσαν, εἰς ὑπόδειγμα λαμβάνοντες τὰ αἰσθητὰ νήπια· οὐδὲν παρ' ἐκείνοις δεινόν, οὐδὲν ὑπουλον εὑρεθήσεται ποτέ· οὐ κόρος ἀκόρεστος, οὐ γαστήρ ἀχόρταστος, οὐ σῶμα πυρούμενον, οὐδὲ θηριούμενον· ἴσως γὰρ κατὰ τὴν αὔξησιν τῆς τροφῆς λοιπὸν προκόπτοντα, καὶ τὴν πύρωσιν προσλαμβάνοντα.

κα'. Μισητὸν ἀληθῶς καὶ ἐπικίνδυνον τὸ εὐθὺς ἐξ εἰσόδου τῆς πάλης χαυνωθῆναι τὸν παλαιοντα, πᾶσι διδόντα τεκμήριον τῆς ἑαυτοῦ σφαγῆς.

κβ'. Ἔσται ἡμῖν πάντως ἐκ τῆς στερόρας ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ μετ' αὐτὴν χαυνώσει ὠφέλεια· ψυχὴ γὰρ ἀνδρῖσαμένη, καὶ αὐθις ὑποχαλάσασα, ὑπὸ τῆς μνήμης τῆς ἀρχαίας

(1) Σκληρῷ μὲν εἶπε, διὰ τὴν τῶν αἰσθητηρίων φυλακὴν· στενῷ δὲ, διὰ τὸν ὑπωπιασμὸν τῆς σαρκός, καὶ τὴν τῶν χρονίων ἔθῶν μετὰ πικρίας ἀπόθεσιν· ἐλαφρῷ δὲ, διὰ τὴν πρὸς Θεὸν πεποιθησιν, καὶ τὴν ἐς ὕστερον προκοπήν, καὶ τὴν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδα.

(2) Εἰ οὐ πᾶς ὁ βαπτιζόμενος σέσωσται, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, δηλονότι οὐδὲ πᾶς ὁ ἀποκουρευόμενος, ἀλλ' ὁ φυλάττων τὰ τοῖς μοναχοῖς πρέποντα.

σπουδῆς ὡς ὑπὸ κέντρου πλήσσει· διὸ καὶ ἐκτούτου τινὲς πολλάκις ἑαυτοὺς ἀνεπτέρωσαν.

κγ'. Ὅποταν ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν προδοῦσα τὴν θερμὴν ἀπολέσῃ τὴν μακαρίαν τε καὶ ἐπέραστον, ζητησάτω ἐπιμελῶς ἐκ ποίας αἰτίας ταύτης ἐστέρηται, καὶ κατ' ἐκείνης ὄλον τὸν πόλεμον καὶ τὴν σπουδὴν ἀναλαβέτω· οὐκ ἔστι γὰρ δι' ἑτέρας πύλης αὐτὴν ἐπαναστρέψαι, εἰμὴ δι' ἧς ἐξεληλύθει.

κδ'. Ὁ μὲν ἐκ φόβου τὴν ἀποταγὴν ποιησάμενος, ἴσως τῷ καιομένῳ θυμιάματι ζοικεν, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐξ εὐωδίας ἀρξαμένῳ, ὕστερον δὲ εἰς καπνὸν καταλήξοντι· ὁ δὲ δι' ἐλπίδα μισθοῦ, ὀνικὸς μύλος καθίσταται, διὰ παντὸς ὡσαύτως κινούμενος· ὁ δὲ ἐξ ἀγάπης θείας τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενος, εὐθέως πῦρ ἐν προοιμίῳ κέκτηται· καὶ ἴσως ἐν ὕλῃ βληθέν, κατὰ πρόσω τὴν πυρὰν σφοδρότεραν ἐξάψειν¹.

κε'. Εἰσὶ τινες οἱ ἐπάνω λίθων πλίνθους οἰκοδομοῦντες· καὶ εἰσὶν ἕτεροι, οἱ ἐπάνω γῆς στύλους ἐδραίωσαν· καὶ εἰσὶν ἄλλοι, μικρὸν πεζεύσαντες, καὶ τῶν νεύρων καὶ ἀρμῶν θαλφθέντων, ὄξυτέρως ἐβάδισαν· ὁ νοῶν νοεῖτω λόγον συμβολικόν².

κς'. Ὡς ὑπὸ Θεοῦ καὶ βασιλέως κληθέντες, προθύμως δράμωμεν μῆπως ὀλιγοχρό-

(1) Διχῶς νοουμένου τοῦ φόβου, τοῦ μὲν καταρκτικοῦ, τοῦ δὲ τελειότερου, νῦν διὰ τὸν καταρκτικὸν λέγει· ὅταν γὰρ τις ἐν ἀμαρτίαις καλινδούμενος, εἰς αἰσθησιν ἐλθὼν ἀποτάξῃται, δεδιὼς πάλιν μῆπως ὑπὸ τῶν αὐτῶν κυριευθῆ παθῶν, πολλὴν ὁ τοιοῦτος ἐπιδειξεται ἀσκησιν· τοῦ δὲ πταιεῖν παυσάμενος, καὶ ὑπὸ τῶν προλήψεων μικρὸν ἀνεθεῖς, ἀμεριμνότερον βιώσει. Ὁ δὲ δι' ἀνταπόδοσιν τοῦτο ποιῶν, ὁμοίως ἐπιμελήσεται τῆς κατὰ δύναμιν ἐργασίας, λογιζόμενος ὡς αὐτοῦ μικρὸν βραθυμίας, καὶ τὸν μισθὸν ἐλαττωθῆναι συμβήσεται· ὁ δὲ ἐξ ἀγάπης θείας, ἐὰν ἄρα τὸν καθοδηγούντα σπουδαῖον εὐρη, τῷ ἔρωτι διαπύρωσ ἐκκαίόμενος, οὐ τῆς προθυμίας ἐνδύσει, ἕως οὗ φθάσῃ κατὰ τὸν εἰπόντα Ἀγίον τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ.

(2) Οἴμαι ὅτι τοὺς ἀποτασσόμενους λέγει· καὶ οἱ μὲν τοὺς λίθους οἰκοδομοῦντες ἐπάνω λίθων εἰσὶν, οἱ χωρὶς ὑποταγῆς μεγάλων ἀρετῶν οἰκοδομῆν ἐν προοι-

νιοῖ ὄντες, ἐν ἡμέρᾳ θανάτου ἀκαρποὶ εὐρεθῶμεν, καὶ τῷ λιμῷ τελευτήσωμεν. Εὐαρεστήσωμεν τῷ Κυρίῳ, ὡς στρατιῶται βασιλεῖ· μετὰ γὰρ τὴν στρατείαν τότε τὴν ἀκριβῆ δουλείαν ἀπαιτούμεθα.

κζ'. Φοβηθῶμεν τὸν Κύριον ὡς τὰ θηρία¹· εἶδον γὰρ ἄνδρας συλῆσαι πορευθέντας, οἱ Θεὸν μὲν οὐκ ἐφοβήθησαν, κυνῶν δὲ φωνῆς ἐν τῷ τόπῳ ἀκούσαντες, εὐθέως ὑπέστρεψαν· καὶ ὅπερ φόβος Θεοῦ οὐκ ἐποίησε, τοῦτο φόβος θηρίων ἴσχυσεν.

κη'. Ἀγαπήσωμεν τὸν Κύριον ὡς τοὺς φίλους σεβόμεθα· εἶδον γὰρ πολλάκις τινὰς, Θεὸν μὲν λυπήσαντας, καὶ οὐδεμίαν ἐσχηκότας μέριμναν περὶ τούτου· τοὺς ἑαυτῶν δὲ ἀγαπητοὺς ἐν τινὶ ψιλῷ παραπικράναντας, καὶ πᾶσαν μηχανὴν, πᾶσαν ἐπινοίαν, πᾶσαν θλίψιν, πᾶσαν ἐξομολόγησιν, δι' ἑαυτῶν, διὰ φίλων, διὰ δώρων ποιησαμένους, ἵνα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀγάπην ἐπιστρέψωσιν.

κθ'. Ἐν αὐταῖς ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἀποταγῆς πάντως μετὰ κόπου, καὶ πικρίας τὰς ἀρετὰς κατεργαζόμεθα· προκόψαντες δὲ λοιπὸν, ἀλύπως ἐν αὐταῖς, ἡ καὶ μικρὸν λυπούμενοι διακείμεθα²· ὅταν δὲ τὸ θνητὸν ἡμῶν

μίσις ποιησάμενοι· καὶ διὰ τὸ ἀπείρους αὐτοὺς τῶν ταπεινῶν τῆς ὑποταγῆς ἄθλων ὑπάρχειν, ἠττήθησαν, καὶ τὴν οἰκοδομὴν πρὸς τὸ ταπεινότερον καὶ ἀσθενέστερον ἐνήλλαξαν· οἱ δὲ ἐπάνω γῆς στύλους ἐδραίωσαντες εἰσιν, οἱ εὐθὺς ἐκ προοιμίων τοῖς τῷ ἀναχωρητικῷ βίῳ προσεληθοῦσιν εἰκότες· διὰ τοῦτο χωρὶς θεμελίῶν ὄντες, καταβάλλονται· οἱ δὲ πεζεύσαντες, οἱ τῷ ἀτύφῳ τῆς ὑποταγῆς δρόμῳ κατ' ὀλίγον ἀναχθέντες, καὶ ἀκαταγώνιστοι γινόμενοι, ἄτε πείραν τῶν πολέμων ἐσχηκότες.

(1) Ὅρα ὁ ἀναγινώσκων πόση συγκαταβάσει ὁ Πατὴρ κέχρηται διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν· τοῦ γὰρ Κυρίου εἰπόντος, «μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα», καὶ τὰ ἐξῆς· καὶ πάλιν· «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ἧλης τῆς καρδίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν», οὗτος ὡς τὰ θηρία φοβεῖσθαι τὸν Θεόν, καὶ ἀγαπᾶν ὡς τοὺς φίλους ἡμᾶς νοθετεῖ. Αἰδεσθῶμεν οὖν τὴν τοῦ Πατρὸς ἄκραν συμπάθειαν, καὶ τὴν παραίνεσιν προθύμως ὑποδεξόμεθα.

(2) Ἀλύπως μὲν φησι, διὰ τὰ προλαβόντα πταισμάτα· μικρὸν δὲ λυπούμενοι, διὰ τὴν τῆς τελειό-

Μαθ.
ε. 28.
Λουκ.
ε. 28.